

DE GOUDEN EEUW (1555 - 1648)

Deel 2: 1587 - 1648

De Republiek der zeven verenigde Nederlanden en de Vrede van Munster

Deze periode behoort in feite niet meer tot de middeleeuwen. Dit is de periode van de renaissance. De Nederlanden maken nog wel steeds deel uit van het Duitse Rijk. Sinds de 15e eeuw worden de Nederlanden overheerst door Spanje, wat resulteert in de 80-jarige oorlog die in 1567 uitbreekt wanneer Alva met zijn leger naar de Nederlanden komt. In 1587 rebelleren de Nederlanden en maken zich los: ze roepen een republiek uit. Deze wordt echter in eerste instantie niet erkend en het blijft een strijd tegen de Spaanse overheersing. Pas bij de Vrede van Munster (1648) krijgt de Republiek uiteindelijk de internationale erkenning. In de tussentijd is te zien hoe de republiek langzaam gestalte krijgt, met name dankzij de inspanningen van Maurits en Oldebarneveld. Ook beginnen hier de successen van de zeevaarten met als belangrijk punt de oprichting van de VOC in 1602. Daarnaast is er ook het begin van innerlijke twisten en een kerkscheuring: De twisten tussen de remonstranten en contra-remonstranten.

Klik hier voor een verklaring van de gebruikte pictogrammen.

JAARTAL	OVERHEERSING	REPUBLIEK	GEBEURTENISSEN	
1587	dec	 	 	De Hertog van Parma (de landvoogd van De Nederlanden onder Philips II) had het merendeel van de Nederlanden onder controle. Einde van het bestuur van Leicester: Dudley, Graaf van Leicester, is gedwongen de Nederlanden te verlaten. Hij was de bevelvoerder van Engelse hulptroepen in Nederland tegen de Spanjaarden, maar had zichzelf uitgeroepen tot landvoogd. Hij wordt opgevolgd door Willoughby (aan het hoofd van het Engelse leger - niet als landvoogd). Maurits is stadhouder, Johan van Oldebarnevelt de landsadvocaat.
				Elizabeth (vorstin Engeland) laat Maria Stuart onthoofden. De Paus verklaart haar troon vervallen en schenkt Engeland aan Philips II van Spanje. Philips verklaart Engeland de oorlog en laat Parma een groot leger bij de Vlaamse kust aanleggen.
				De Armada (Spaanse Onoverwinnelijke vloot) strandt in het Kanaal door tegenstand en storm.
				Parma terug in de Nederlanden
1588	april			De Staten-Generaal dragen de leiding van de Republiek over aan de nieuwe Raad van State. Deze neemt de regering waar tot een nieuwe Landsheer is gevonden. Maurits (sinds november 1585 Stadhouder van Holland en Zeeland) krijgt gezag over Zeeland. Sonoy onderwerpt zich aan Staten van Holland
	jul - aug			Engelsen Howard en Drake in kanaal slaags met Armada. Door optreden admiraal Justinus van Nassau kan Parma zich niet bij de Armada voegen. Armada vaart rond Schotland en wordt vernietigd door stormen.
	aug -			Parma belegert tevergeefs Bergen op Zoom.
	okt	Prouninck, aanhanger van Leicester, vertrekt.		
	dec	Franse koning Hendrik III laat gebr. de Guise (leiders katholieke partij) vermoorden.		

1589	april	Hertog van Parma	Republiek der zeven verenigde Nederlanden	Engelse muiters houden Geertruidenberg bezet en leveren de stad over aan Parma.
				Parma ziek, verblijft in Spanje.
	aug			Franse koning Hendrik II † door Clement, opgevolgd door Hendrik van Bourbon Philips II claimt rechten op Franse troon.
1590				Een van de koudste winters van de kleine ijstijd veroorzaakt hongersnood in Zuid-Europa.
				 <i>Nederlandse koopvaardij schepen varen langs Gibraltar naar de Middellandse zee.</i>
	4 maart			Verassing van Breda: Breda was in Spaanse handen maar oranjegezinde soldaten verstopten zich in een turfschip en namen 's nachts bij verassing de stad in. Maurits trekt de volgende dag met zijn leger Breda in. Dit is het begin van het offensief van Maurits
				 <i>Hendrik van Bourbon verslaat katholieke leger bij Ivry</i>
				<i>Parma keert terug naar Frankrijk</i>
				In Leiden wordt de Hortus Botanicus geopend, de eerste in de Nederlanden
	sept			Maurits verovert Hemert, Hedel en Steenbergen
1591	mei -	Maurits en Willem Lodewijk hebben succes: ze veroveren Zutphen en Deventer. Later wordt Delfzijl veroverd.		
	okt	Parma bedreigt schans bij Nijmegen maar moet terug naar Frankrijk hulp halen. Maurits neemt Hulst (Vlaanderen) en Nijmegen in.		
		Norris (Engelse legeraanvoerder) neemt Blankenberge in.		
	nov -	<i>Parma's tweede tocht naar Frankrijk Hij slaagt er in Rouaan te bevrijden van het beleg van de Franse koning Hendrik IV</i>		
1592	jun	<i>Einde tweede tocht Parma</i>		
1592	jun - sept	Maurits verovert Steenwijk en Coevorden. De stad Groningen is nu ingesloten.		

	3 dec					Parma †
1593						 <i>Begin van de expedities (gestart door ds. Plancius) om Indië "om de Noord" te bereiken.</i> <i>Jan Huygen van Linschoten keert uit Portugal terug met voorstellen om Indië op de normale route te bevaren.</i>
	maart-jun					Maurits verovert Geertruidenberg. Friesland en Zeeland hebben belangenconflict.
	jun					Franse koning Hendrik IV bekeert tot katholicisme.
1594						 <i>Gomarus benoemd tot hoogleraar te Leiden.</i> Cornelis van Uitgeest bouwt de eerste zaagmolen. Maria "Tesselschade" wordt geboren (Dochter van Roemer Visscher). Ze dankt haar naam aan de door hem geleden schade bij Texel.
	april					Albert van Oostenrijk is de nieuwe landvoogd in De Nederlanden. Hij wil vrede sluiten met de noordelijke Nederlanden.
	mei - jul					Maurits belegert en verovert Groningen. Middels het <i>Traktaat van Reductie</i> wordt Groningen weer in de Unie opgenomen. Spaanse troepen trekken weg en Willem Lodewijk wordt stadhouder van gewest Groningen.
						Statengeneraal moet deel leger afschaffen door geldgebrek. Dit luidt het eind in van Maurits' successen.
						 <i>De "Compagnie van Verre" wordt opgericht door ds. Plancius en een aantal Amsterdamse kooplieden, om een reis naar Indië te financieren.</i>
1595	jan					Franse koning Hendrik IV verklaart oorlog aan Spanje. Hij bedreigt de zuidelijke Nederlanden en valt Luxemburg aan
	20 feb					Aartshertog Ernst van Oostenrijk †. Landvoogdij aldaar wordt overgenomen door Fuentes. Hij begint een offensief in noord-Frankrijk en start onderhandelingen tussen de noordelijke en zuidelijke Nederlanden te Middelburg.
						 <i>Eerste expeditie naar Indië olv Cornelis Houtman en Pieter Keyzer.</i>
1596						<i>De Engelsman John Harington vindt de WC uit.</i>
	juni					 <i>Eerste expeditie arriveert op rede van Bantam. Concurrentie van Potugezen.</i> <i>Descartes (Frans filosoof) geboren</i>
	najaar					 <i>Een van de expedities "om de Noord" strandt bij Nova Zembla (Heemskerck en Barentz) en op Kola (de Rijk). De Overwintering op Nova Zembla.</i>
	april					Albert van Oostenrijk verovert Calais. Elizabeth van Engeland wil Calais terugveroveren met Frankrijk en De Nederlanden. Van Oldebarnevelt onderhandelt namens De Nederlanden en eist gelijkwaardigheid.
	jun					Nederlands-Engelse vloot verbrandt Spaanse schepen in Cadiz.

Albert van Oostenrijk

	aug	Philip III						Hulst weer veroverd door Spaanse troepen.	
	31 okt								Drievoudig Verbond tussen Frankrijk, Engeland en De Republiek: De soevereiniteit van De Nederlanden wordt erkent door Frankrijk en Engeland.
1597	jan								Maurits verslaat Spaans leger bij Turnhout en hiermee begint de bevrijding van Twente. Albert van Oostenrijk heeft succes in Frankrijk
									Franse koning Hendrik IV heeft ook succes in Noord-Frankrijk en België. <i>Laatste ketter (Wederdoper) in zuidelijke Nederlanden terechtgesteld in Brussel.</i> Geboorte van Maarten Tromp (1597 - 1653)
									 <i>Bemanning van Nova Zembla is inmiddels op Kola beland. Het daar gestrande schip komt los en keert terug naar huis.</i> <i>Expeditie van Bantam met Cornelis Houtman teruggekeerd.</i>
	herfst								Maurits verovert Rijnberk, Groenlo en Lingen
1598									Vrede van Vervins: Vrede tussen Frankrijk en Spanje.
									 <i>Begin tweede expeditie naar Indië olv Jacob van Neck. Begin van "reis om de Aarde" olv Olivier van Noort.</i> <i>Oprichting van verschillende "Compagnieën van Verre" in verschillende steden. De Staten-Generaal maant tot samenwerking.</i>
	6 mei								 <i>Het eiland Mauritius werd vanaf dit moment aangedaan voor bevoorrading. Dit luidde het einde van de Dodo's in (1681).</i>
	aug								Afstand der Nederlanden , bepaling waarin De Nederlanden aan Isabella (dochter Philips II) worden geschonken en onder invloed van Spanje blijven.
	sept							De Staten-Generaal wordt geïnformeerd over de <i>Afstand der Nederlanden</i>	
	> sept							Philips II †. Wordt opgevolgd door zijn zoon Philips III.	
1599								Philips III nu koning van Spanje. Hij neemt o.a. koopvaardijsschepen uit de noordelijke Nederlanden in beslag.	
								Komst der aartshertogen in De Nederlanden. Waaronder Filips Willem, zoon van Willem van Oranje. Bijeenkomst Staten-Generaal: Handel op de vijand wordt verboden als antwoord op actie Philips III.	
								 <i>Terugkeer tweede expeditie van Indië. Dit is een enorm zakelijk succes.</i>	
								Rijnberk en Doetinchem terugveroverd door Spaanse troepen olv Mendoza.	
1600								Bijeenkomst Staten-Generaal te Brussel. In verband met te zelfstandig gedrag is dit de laatste bijeenkomst. Maurits onderneemt expeditie naar Vlaanderen.	
								 Sweelinck is reeds een bekend organist.	
								 Tweede inpoldering van de voormalige Middellzee in Friesland: de Monnikebildtpolder	

		Verschillende aartshertogen	 Oprichting van East India Company in Engeland. Jacob Quackerneck ontdekt Japan.
	jun-jul		Maurits lijdt nederlaag bij poging om Duinkerken te veroveren. <i>Duinkerken was een roversnest en een last voor de Hollandse kooplieden.</i>
	2 jul		 Slag bij Nieuwpoort: Maurits overwint Albrecht van Oostenrijk tijdens deze veldslag op het strand bij Nieuwpoort en neemt Mendoza gevangen maar moet zich later toch terugtrekken.
1601			Rijnberk opnieuw heroverd door Maurits. Spinola (Italiaan in dienst van de aartshertogen) begint met beleg van Oostende om te voorkomen dat Maurits deze stad in kan nemen. Oostende wordt gesteund door de Staten en door Engeland.
1602			Maurits verovert Grave.
	20 mrt		 Oprichting van Verenigde Oost-Indische Compagnie olv. Johan van Oldebarnevelt. Dit is de eerste NV. Joris van Spilberghen ontdekt Ceylon.
1603			Elizabeth van Engeland ?. Wordt opgevolgd door Jacobus I. Hij is tegen de Nederlanden 'omdat deze zich opstandig gedragen tegen de soevereine vorst Philips III.
			 Karel van Mander (1548 - 1606), Nederlands kunsthistoricus, schrijft het Schilder-Boeck (1603 - 1604).
			 Arminius eveneens benoemd tot hoogleraar te Leiden.
1604			Vrede van Londen: Vrede tussen Engeland en Spanje. Spinola neemt Oostende in na drie jaar beleg. Maurits verovert Oostburg, Aardenburg en tenslotte Sluis. Hij laat IJzendijke bouwen als grensplaats.
		 Olivier van Noort komt terug van zijn "reis om de Aarde", begonnen in 1598.	
1605		Spinola krijgt bevel over Spaanse leger in De Nederlanden. Hij verovert Oldenzaal en Lingen.	
		 Steven van der Haght vestigt de macht van het VOC op Ambon. Hij herovert het "Kasteel van Verre" op de Portugezen en verdrijft hen van de Molukken.	
		Oldebarnevelt sluit verdrag met Brandenburg en de Palts, die het leger in de Republiek financieel zullen steunen. Maurits probeert tevergeefs Antwerpen te heroveren.	
	5 nov	 Guy Fawkes blaast het Parlementsgebouw op tijdens de opening door James I (Ieder jaar 5 november = Guy Fawkes Day)	
1606		Spinola krijgt in Spanje instructies om toekomst Nederlanden veilig te stellen. Rijnberk en Groenlo terugveroverd door Spaanse troepen.	
		 Karel van Mander † (geboren 1548), Nederlands kunsthistoricus en schrijver van het Schilder-Boeck.	

Spinola

						 Een Spaans-Portugese vloot van de Filippijnen heroverft Ternate en Tidore. Willem Janszoon, kapitein op Het Duyfken, bereikt als eerste Australië.
						<p>Franse koning Hendrik IV benadert Maurits of deze de souvereiniteit wil aanbieden. Omdat Oldebarneveld tegen is gebeurt het niet en gaat Hendrik met de aartshertogen over vrede onderhandelen.</p> <p>Spinola laat Philips III weten dat het onderdrukken van de opstand van de noordelijke Nederlanden dermate duur is dat een vrede beter zou zijn. De Staten-Generaal willen eerst erkenning van hun souvereiniteit. Geboorte Michiel Adriaanszoon de Ruyter.</p>
1607						 Pieter Verhoeff † op Banda. Fort Nassau wordt gebouwd.
	april					<p>Wapenstilstand voor acht maanden. De aartshertogen herkennen de souvereiniteit van de Republiek.</p> Jacob van Heemskerk overwint Spaanse vloot bij Gibraltar (en ?). Van Oldebarneveldt kiest uiteindelijk voor vrede.
1608						<p>Vredesonderhandelingen in Den Haag tussen vertegenwoordigers van de Republiek, aartshertogen, Frankrijk, Engeland, Brandenburg, de Palts en Denemarken, en met Philips III. Philips is tegen ivm uitoefening katholicisme. Oldebarneveldt werkt aan wapenstilstand voor lange termijn ondanks tegenwerking Maurits, Amsterdam en Zeeland. In Amsterdam wordt begonnen met de bouw van een beursgebouw.</p> Conflict in Alkmaar tussen volgelingen van Arminius en Gomarus. Arminius zet zijn standpunt uiteen in de Verklaring. Hillenius (gomarist) richt nieuwe kerk op.
1609						<p>Oprichting van de Amsterdamse Wisselbank. Hugo de Groot publiceert zijn <i>Mare Liberum</i>, waarin hij uiteenzet dat vrije zeevaart van levensbelang is voor de Republiek. <i>Begin van de Kleefse successieoorlog (- 1614)</i></p> Arminius † Rubens schuldert de "Kindermoord te Betlehem".
	9 april					<p>Het Twaalfjarig Bestand wordt bekrachtigd in Antwerpen: De Republiek wordt soeverein verklaard en de partijen behouden wat ze bezitten.</p> Stichting factorij op Firando ivm handel op Japan. Henry Hudson in dienst van VOC vaart naar Amerika en ontdekt monding van de Hudson.
1610						<p>Franse koning Hendrik IV †. Wordt opgevolgd door zijn zoon Lodewijk XIII.</p> Remonstrantie door Uytenbogaert (arminiaan) ingediend bij Raad van State. <i>Opstootjes in Utrecht leiden nieuwe kerkorde in.</i>

Erkenning van de republiek

							 <i>Pieter Botha benoemd tot eerste gouverneur van de bezittingen van de VOC. De VOC betaalt voor de eerste keer dividend.</i>
1611							 Contraremonstrantie door gomaristen ingediend bij Raad van State. Deze forceert een vergadering tussen remonstranten en contraremonstranten - zonder resultaat.
							Eeuwig edict van de aartshertogen: hiermee worden de rechtszaken in alle gewesten geregeld. Het beursgebouw in Amsterdam is gereed.
1612							 Verdrag met de Verheven Porte: <i>Nederland wordt toegelaten tot de vaart op Turkije.</i>
							De Beemster wordt drooggemalen.
1613							<i>Albertus van Oostenrijk laat kanalen graven die Antwerpen met de Noordzee verbinden.</i>
							 <i>Plantijn produceert zijn Missaal</i>
1614							Van Aersen (gezant te Parijs) ivm zijn steun aan de Hugenoten ontslagen door Oldebarnevelt. Van Aersen beschuldigt Oldebarnevelt van landverraad. Verbond tussen Zweden en de Republiek ivm Deense toenadering tot Spanje. Oprichting Bank van Lening te Amsterdam. <i>Einde van Kleefse successieoorlog</i>
							 <i>Oprichting van de Noordse Compagnie, ter bevordering van de walvisvaart.</i>
							 Kerkvrederesolutie , afgekondigd door de Raad van State.
1615							<i>Frederik Hendrik trekt op verzoek van Hanze met leger naar Brunswijk om op Deense koning te verdrijven</i>
							 Lochem wordt geheel platgebrand
							 <i>Willem Schouten en Jack Lemaire vetrekken naar Indië.</i>
							 <i>Eerste contraremonstrantse synode te Amsterdam</i>
1616							Verbond tussen de Republiek en de 10 voornaamste Hanzesteden. Den Briel, Vlissingen en het fort Rammekens worden van Engeland teruggekocht.
							 Geboorte Ferdinand Bol (schilder).
							 Bloedplakkaat der nieuwe inquisitie: <i>Remonstrants stadsbestuur Rotterdam vaardigt keur uit tegen activiteiten van contraremonstranten te Schiedam.</i>
1617							Violente Resolutie: 4000 Man zal op Frans verzoek naar Frankrijk worden gestuurd ivm de strijd tegen de hugenoten. Dit gaat niet door wegens de moord op de Concini (aan de zijde van Maria de Medici, de koningin-moeder van Frankrijk).
							 <i>Willem Schouten en Jack Lemaire komen terug en hebben een route naar Indië gevonden via Kaap Hoorn resp.</i>

							straat Lemaire. <i>J. P. Coen (gouverneur-generaal VOC) zet ze echter gevangen.</i>
							 <i>Veel relletjes in diverse Hollandse steden. In Rijswijk willen de contra-remonstranten (de Slijkgeuzen) een eigen kerkgebouw.</i>
	23 jul						Maurits kiest partij voor de contraremonstranten
	4 aug						 <i>Oldebarnevelt stelt "Scherpe Resolutie" in, waarin de nationale synode wordt afgewezen. De macht van de Staten wordt boven die van de kerken gesteld.</i>
	nov						 <i>De Staten roepen een nationale synode bijeen om de kerktwisten te regelen.</i>
1618							<i>In Bohemen breekt de 30-jarige oorlog uit (Denemarken, Zweden, Duitsland en Polen).</i>
	voorjaar						Maurits zet regenten die pro-Oldebarnevelt zijn af in steden in Gelderland en Overijssel
	jul						De eerste gedrukte krant verschijnt.
	jul						De Staten-Generaal dankt de zgn. <i>waardgelders (soldaten die in reserve worden gehouden en betaald worden)</i> af in Holland en Utrecht.
	aug						De Staten-Generaal gelasten de afdanking van waardgelders in geheel Holland. Maurits laat Oldebarnevelt, Hudo de Groot, Hogerbeets en Lederberg gevangen nemen.
	herst						Maurits zet de remonstrantse regenten in de Hollandse steden af.
	13 nov						 <i>Begin nationale synode te Dordrecht (eindigt op 23 apr 1619)</i>
1619							Aartshertogen pogen 12-jarig bestand om te zetten in vrede. Niet gelukt door te hoge eisen van afgevaardigden van de republiek.
							 <i>Coen bouwt het kasteel Batavia op de Molukken. Hiermee wordt Batavia gesticht.</i>
							 <i>Zeegevecht tussen een Engelse vloot en de vloot van de VOC.</i>
	13 mei						Terechtstelling Oldebarnevelt.
	23 apr						 <i>Einde nationale synode te Dordrecht. De remonstranten worden uit de synode gezet. Er zal een Statenbijbel verschijnen (1637).</i>
							 <i>Tot 1621: Afzetting van 200 remonstrantse predikanten. In het buitenland wordt de Remonstrantse Broederschap opgericht.</i>
1620							Willem Lodewijk †. Maurits nu ook stadhouder van Groningen en Drente. Ernst Casimir wordt stadhouder van Friesland. <i>Maurits gaat met leger naar Wezel, Frederik Hendrik naar de omstreken van Keulen. Coberger begint met drooglegging van "De Moeren" in Vlaanderen. Ontginning van veengebieden bij Smilde en Hoogeveen.</i>
							 <i>Albert Cuyp geboren (1620 - 1691). Nederlands schilder, bekend van rivierlandschappen.</i>

	najaar							<p>Spinola strijdt in de Palts tegen de Duitse keurvorst Frederik V. Deze is net deze winter tevens de koning van Bohemen geworden. Frederik wordt verslagen. Vandaar zijn bijnaam de "Winterkoning".</p>
1621								<p>Hugo de Groot ontsnapt uit slot Loevestein in een boekenkist. Anthonis Duyck wordt raadpensionaris en volgt Oldebarnevelt op.</p> <p> Coen en Spronck moorden bevolking van Banda uit. De WIC (West-Indische Compagnie) wordt opgericht.</p> <p>Hendrik de Keyser † (Amsterdams stadsarchitect, 1565-1621)</p>
	9 april							<p>Formeel einde van Twaalfjarig Bestand. De Winterkoning vlucht naar Den Haag.</p>
								<p>Philips III †, Albrecht van Oostenrijk ? Philips IV koning van Spanje en daarmee Heer der Nederlanden.</p>
1622								<p>Don Velasco neemt Steenbergen in. Spinola belegert Bergen op Zoom. Maurits ontzet Bergen op Zoom. "De Moeren" in Vlaanderen zijn drooggelegd.</p> <p> Veel Spaanse galjoenen zinken ten gevolge van een storm voor de kust van Zuid-Amerika</p>
1623								<p>Samenzwering tegen leven van Maurits door o.a. zoon van Oldebarnevelt.</p> <p> Coen moord Engelsen uit op Ambon ivm vermeend complot met Ambonezen.</p>
1624								<p>Graaf Hendrik van den Bergh (legeraanvoerder in Spaanse dienst) plundert Veluwe en in Overijssel. Spinola begint met beleg van Breda. Richelieu wordt eerste minister van Frankrijk. Verdrag van Compiègne: Republiek sluit verbond met Frankrijk ivm hun financiële steun in strijd tegen Spaanse leger.</p> <p> Formosa wordt bezet als handelsnederzetting van China. Jacob Willekens en Piet Hein veroveren San Salvador in Brazilië.</p>
1625								<p>Nederlandse schepen worden naar Frankrijk (La Rochelle) gestuurd ivm hun strijd tegen de Hugenoten. Verdrag te Southampton met koning Karel I van Engeland: Frederik de Winterkoning wordt gerehabiliteerd in de Palts. Gezamenlijke expeditie van Nederlandse en Engelse schepen naar Cadiz. De Wormer wordt drooggelegd. Geboorte van Johan de Witt (1625 - 1672)</p> <p> Willem Verhulst koopt Manhattan van de indianen in Amerika en sticht Nieuw-Amsterdam. Pieter Stuyvesant wordt er gouverneur.</p>
	4 april							<p>Frederik Hendrik trouwt met Amalia van Solms (uit het hof van de Winterkoning).</p>
	23 april							<p>Maurits †</p>
								<p>Frederik Hendrik in 5 van de 7 gewesten stadhouder. Ernst Casimir stadhouder in Groningen en Friesland.</p>

	mei							Breda valt voor Spinola
1626								Ernst Casimir neemt Oldenzaal in. Spaanse troepen beginnen met aanleg kanaal van Rijnberk naar Venlo.
								 <i>De Portugezen vernielen de Hollandse forten in het Amazonegebied</i>
1627								Frederik Hendrik neemt Groenlo in. Verdrag van Compiègne wordt niet door de Raad van Staten geratificeerd.
1628								Onderhandelingen in Roosendaal met Spinola over wapenstilstand of permanente vrede met Spanje.
								<i>Ruisdael in Haarlem geboren</i>
								Spinola als Gouverneur naar Milaan.
								 <i>Piet Hein</i> veroverd de Zilvervloot.
								 <i>De WIC stuurt Jan de Moor naar Tobago</i>
	10 aug							<i>De Wasa, het vlaggeschip van Zweden, zinkt bij Stockholm</i>
1629								 <i>Piet Hein † in strijd tegen kapers van Duinkerken.</i> <i>De vorst van Mataram (Java) valt Batavia aan. Batavia handhaaft zich, J. P. Coen ?.</i> <i>Anthonie van Diemen volgt hem op.</i> Geboorte Cornelis Tromp (1629 - 1691)
	1 mei							Casimir & Frederik Hendrik belegeren Den Bosch.
	4 jun							 <i>Het schip Batavia strandt voor de westkust van Australië</i>
	jul - aug							Hendrik v/d Bergh doet inval in Veluwe en neemt Amersfoort in en vernietigt Hilversum (afleidingsmanoeuvre voor Casimir & Frederik Hendrik). <i>Otto van Dieden veroverd Wezel.</i> Hendrik v/d Bergh trekt terug uit Amersfoort ivm verlies van voorraden in Wezel.
								Casimir & Frederik Hendrik nemen Den Bosch in. Voetius gaat mee om het katholicisme te beperken. In Roosendaal worden zonder succes vredesonderhandelingen opgestart.
1630								Spinola † in Spanje. Wordt opgevolgd door graaf Hendrik van den Bergh. Verdrag over de Gulikse erflanden. Zowel de Republiek als Spanje zullen het land ontruimen. Het subsidieverdrag met Frankrijk wordt vernieuwd. Deventer krijgt een universiteit.
	16 FEB							 <i>WIC neemt Olinda in (de hoofdstad van Pernambuco, Brazilië) als steunpunt voor de zeevaart rond de Kaap.</i>
1631								Frederik Hendrik met leger naar Duinkerken. Leger olv Santa Cruz en Jan van Nassau tegen Frederik Hendrik. Jan van Nassau valt Zeeland aan maar wordt verslagen. <i>Maria de Medici met haar zoon vluchten naar Brussel</i>

Frederik Hendrik

1632		Markies van Aylona	Hendrik van den Bergh				<p>Opstand: Samenzwering van edelen. Hendrik van den Bergh e.a. willen zuidelijke Nederlanden verdelen tussen Frankrijk en de Republiek en willen deal sluiten met Frederik Hendrik. Venlo en Roermond geven zich over aan Frederik Hendrik. Deze neemt daarna Maastricht in. Samenkomst der Staten-Generaal. In Amsterdam wordt een Athenaeum opgericht.</p> <p> <i>Galileo produceert zijn Valwet</i></p> <p>Landvoogdes Isabella †. Wordt tijdelijk opgevolgd door de Markies van Aytona.</p>
	2 dec						<p>Frederik Hendrik neemt Rijnberk in. Het kanaal van Rijnberk naar Venlo kan daardoor niet meer door de Spaanse troepen worden gebruikt. Drooglegging van de Schermer.</p> <p> <i>St. Helena wordt bezet als steunpunt voor de reizen naar Indië (tot 1638).</i></p> <p> <i>Samual Pepys geboren (Brits marine-officier, 1633 - 1703)</i></p>
1634		Don Ferdinand					<p>Nieuwe landvoogd Don Ferdinand (zoon van Philips III) komt met leger naar de Nederlanden Staten-Generaal worden ontbonden. Pieter Roose spaansgezinde president van de Geheime Raad</p> <p> <i>Er wordt olv Johan van Walbeeck een vloot naar de Antillen gestuurd. Curaçao wordt ingenomen. Fort Amsterdam wordt gebouwd.</i></p>
1635							<p>Verdelingsverdrag tussen Republiek en Frankrijk: De zuidelijke Nederlanden zullen langs de taalgrens worden verdeeld tussen Frankrijk en de Republiek. <i>Het Franse leger belegert tevergeefs Leuven samen met het Spaanse leger.</i> De handel in tulpenbollen begint. De Engelsman John Selden publiceert zijn <i>Mare Clausstrum</i> waarin hij het begrip "Engelse Zee" uiteenzet" Het gehele Kanaal en de zee langs de kust van Spanje tot Denemarken.</p> <p> Rembrandt schildert zijn <i>Minerva</i></p>
1636							<p><i>De Keulse kardinaal bemiddelt tevergeefs in vrede tussen de republiek en Spanje.</i> <i>De "Kwestie van de Paspoorten" speelt hier een rol.</i></p> <p> <i>VOC sticht handelspost in Hoi An, Vietnam</i></p>
1637							<p>Frederik Hendrik neemt Breda in. Don Ferdinand neemt Venlo en Roermond in. De eerste Statenbijbel is gereed.</p>

							 <i>Olinda krijgt nieuwe gouverneur: Johan Maurits van Nassau, kleinzoon van Jan de Oude. Het gebied wordt uitgebreid en een deel van Guinea wordt ingenomen.</i>
1638							<p>Willem van Nassau probeert Antwerpen in te nemen - tevergeefs. Amsterdam heeft een nieuwe schouwburg, ter ere van de opening wordt "Gijsbrecht van Amstel" van Vondel opgevoerd.</p> <i>Mauritius wordt bezet als steunpunt voor de reizen naar Indië (tot 1652). Begin van de veroveringen van de Portugese forten op Ceylon.</i>
1639							<p>"De Tweede Armada" vaart naar Nederland om de macht weer terug te krijgen. <i>De slag bij Duins: Maarten Tromp verslaat met een veel kleinere vloot de Spaanse vloot in het Kanaal.</i></p> <i>De Portugezen worden verdreven uit Japan.</i>
1640							 <i>Rubens † (1577 - 1640). Vlaams schilder, bekend van o.a. de Kindermoord van Bertlehem.</i> Portugal maakt zich weer los van Spanje. <i>Olinda is welvarend. Johan Maurits laat Mauritsstad bouwen.</i>
							De Fransen nemen Atrecht in. Ernst Casimir ? in Zeeuws-Vlaanderen. Willem Frederik volgt hem op. <i>Eerste maal toepassing van 'chemische oorlogsvoering' tijdens beleg van kasteel Basing in Engeland (gasaanval met zwaveldampen).</i>
1641							 <i>De Nederlanders vestigen een handelspost bij Japan. Van Diemen (gouverneur VOC) verovert Malakka. Einde handelspost in Vietnam</i> Vredesbesprekingen te Hamburg door landen betrokken in de 30- en 80-jarige oorlogen.
	12 mei						Prins Willem (zoon van Frederik Hendrik) trouwt met Maria Stuart (dochter van Karel I, koning van Engeland).
1642							 <i>Abel Tasman vaart uit om het Zuidland te ontdekken en ontdekt Tasmanië, Nieuw-Zeeland, de Fiji-eilanden en de Bismarck-Archipel. Opheffing van de Noordse Compagnie (opgericht in 1614).</i> Galileo Galilei †

Willem Frederik

1643		Francisco de Melo	Don Juan	Castel Rodrigo					Samenkomst in Munster en Osnabrück nav de vredesbesprekingen in Hamburg. Don Ferdinand †. Francisco de Melo volgt hem op als waarnemed gouverneur.
									✂ <i>Slag bij Rocroi: Franse leger verslaat Spaanse leger. Francisco de Melo wordt vervangen door Don Juan. Omdat deze een bastaard is wordt hij niet geaccepteerd en Castel Rodrigo neemt de zaken waar.</i>
1644									Frederik Hendrik neemt Sas van Gent in. De Fransen bevestigen het Verdelingsverdrag van 1635,
		 <i>Johan moet Mauritsstad verlaten en keert terug naar de Nederlanden. Hij gaat in het Mauritshuis in Den Haag wonen.</i>							
1645		Frederik Hendrik neemt Hulst in. <i>De Republiek kiest de zijde van Zweden in conflict tegen Denemarken. Witte de With vaart door de Sont zonder tol te betalen.</i>							
		 <i>De Portugezen veroveren een groot deel van de bezittingen van de WIC in Brazilië, waaronder Olinda.</i>							
1646		<i>De Fransen nemen Duinkerken, Kortrijk en een aantal andere steden in.</i>							
		Delegatie van Staten-Generaal gaat naar Munster en ontmoeten een delegatie van Spanje, Frankrijk en de Habsburgse keizer. Afgezien van een paar punten (o.a. de koloniën en de godsdienstvrijheid in Brabant) denkt men een wapenstilstand te kunnen bereiken.							
		 <i>Ruisdael produceert zijn eerste schilderijen</i>							
	dec	Men begint onderhandelingen over een defintieve vrede.							

1647	jan	 Leopold van Oostenrijk	 Willem II	Spanje stemt toe inzake de koloniën en de godsdienstvrijheid. Er is een vredetraktaat maar Frankrijk vertraagt het proces. Ook Zeeland blijkt niet voor vrede te zijn ivm de winsten uit de kapersneden.
	14 mrt			Frederik Hendrik † Willem II (zijn zoon) volgt hem op als stadhouder in alle gewesten.
	april			Aartshertog Leopold van Oostenrijk wordt landvoogd in de zuidelijke Nederlanden
1648	30 jan	Erkenning van de Republiek	 Willem II	Vrede van Munster: Vrede tussen Spanje en de Republiek: de Republiek der Nederlanden wordt erkend als een soevereine staat.
				 <i>De Portugezen veroveren de bezittingen van de WIC in Angola.</i>
	15 mei			Op 30 januari was de ondertekening; op 15 mei de bezwering van de Vrede van Munster. De keizer van Duitsland bevestigt de vrede tussen Spanje en de Republiek.
				Opvoering van het feestspel " <i>De Leeuwendalers</i> " van Vondel ter ere van de Vrede van Munster. Het nieuwe stadhuis op de Dam in Amsterdam wordt gebouwd olv Jacob van Campen.
	24 okt			De Westfaalse Vrede: De Duitse keizer sluit eveneens vrede met Frankrijk, Zweden en de Duitse vorsten.